

Hrozba teroru? Čechům chybí branná výchova

25.2.2016 Mladá fronta DNES str. 10 Rozhovor

Jiří Ševčík

Generál v záloze František Mičánek povede tři roky jako děkan elitní školu NATO v Římě. „Aliance by neměla řešit hrozby typu migrační vlny,“ říká. ; ;

Nejpozději 1. září oficiálně převezme post děkana prestižní **vojenské školy NATO** Defence College v Římě. Brigádní **generál** v záloze František Mičánek se tak stane po **Petru Pavlovi** druhým **Čechem** ve vrcholných strukturách Aliance. **Specialista na obranné plánování** o víkendu vyráží na první cestu do Říma a chystá v elitní instituci první změny.

* S jakým cílem do školy míříte?

Hodně lidí si myslí, že to může být krásná tříletá dovolená, ale nejsem typ, který by si to tam šel odsedět. Chci udělat inventuru toho, co škola učí. Zda výuka odpovídá tomu, jak se změnila doba i **bezpečnostní prostředí**. A chci přivést víc **přednášejících** z oblasti střední a východní Evropy.

* Proč?

Jakkoliv jde o tradiční instituci, většina řečníků pochází z **USA**, Německa či Francie a země, které **přistoupily k NATO** po roce 1989, mají malé zastoupení. Věřím, že je v nich spousta zajímavých lidí, kteří mají co říct. Náš region se totiž od zbytku kontinentu liší, **bezpečnostní hrozby** vnímá jinak. Například Pobaltí, ale i **Česko a Slovensko** berou Rusko jako hrozbu, kdežto lidé ve Francii či Německu to tak nevnímají. Podobné je to v případě Islámského státu – jižní Evropa vidí jeho nebezpečnost zcela odlišně než my ve středu Evropy.

* Na jaké posty se absolventi NATO Defence College dostávají?

Škola je připravuje na práci v **mezinárodních** strukturách – v **NATO**, různých regionálních **velitelstvích**, případně v **EU**. Do hlavních pětiměsíčních kurzů nastupují lidé, kteří mají minimálně hodnost podplukovníka. Pak jsou krátkodobé kurzy zabývající se určitým regionem a jeho **bezpečnostní situací**.

* Co je hlavní náplní studia?

Přicházejí lidé, kteří už mají za sebou kompletní národní **vojenské vzdělání**. Tady se zaměřují na **mezinárodní** organizace. Učí se, jak **NATO** a **EU** vypadají zevnitř, zvládají základy **vojenské diplomacie** a učí se řešit krizové situace.

* Jak se díváte na nedávnou prosbu Německa a **Turecka**, aby **NATO** kontrolovalo **hranice** kvůli migrační vlně?

Nemyslím si, že by se v tom mělo **NATO** angažovat, jde většinou o selhání na národní úrovni. Vezměte si **Turecko**. To je obrovská země s půlmilionovou **armádou** a silnou policií. Kdyby chtěli, svoje **hranice** neprodyšně uzavřou a zlikvidují pašeráctví. Ale existují zájmy **turecké** vlády, která chce situaci v Sýrii a dlouholetý konflikt s Kurdy využít k zlepšení vyjednávací pozice vzhledem k **EU**, případně dostat tři miliardy eur za rok na pomoc uprchlíkům. Stejně tak věřím tomu, že **EU** má potenciál, aby vyřešila situaci, která vznikla v souvislosti s migrační vlnou v regionu jižní Evropy nebo některých zemí Balkánu.

* Takže ještě nenastal okamžik, kdy by se Evropa doopravdy rozhodla problémy řešit?

Když máte několik malých hrozeb, tak vás zpravidla rozdělují pohledy na jejich řešení. I proto, že každý chce z nastalé situace vytěžit něco pro sebe. Jako odosobněný příklad – relativně v klidu se tady z **Brna** dívám na imigraci, bezprostředně mě neohrožuje, takže si mohu říci, že ji nepotřebuji řešit. Řek či Itál to vidí jinak, protože uprchlíci mu kempují blízko domu. Až ale tahle hrozba nabude určitě

mezní velikosti, kdy se bude dotýkat existence **základních** hodnot západního společenství, pak začnou evropské země reagovat jednotně. Zatím jen dlouze jednáme a odstraňujeme následky místo příčin.

* **NATO** se do řešení zapojit nemá?

Ne, **NATO** není organizací, která by ze samotné podstaty své existence měla řešit hrozbu typu migrační vlny. Může pomoci, ale hlavní tíha a odpovědnost leží na jednotlivých zemích a na **EU**.

* Co se musí stát, aby se Evropa sjednotila?

Musí existovat hrozba, kterou státy začnou vnímat jako ohrožení svých životních zájmů. Není to sice přesná paralela, ale Hitlera také nejprve nikdo nepovažoval za velkou hrozbu. Časem však nebezpečí nabývalo takových rozměrů, že se dali dohromady i nepříteli pravděpodobní spojenci – Velká Británie, **USA** a Rusko. Totéž se může stát i teď. Dnes vidíme, že může existovat jakési spojení Ruska a **NATO**, nebo alespoň některých členských zemí proti Islámskému státu.

* To se už částečně děje.

Ano, navíc letos jsou prezidentské volby v **USA**, v roce 2017 budou volby v Německu a ve Francii a je dost možné, že **teroristické útoky** a nevládnutá migrační vlna se projeví na změně orientace a nastavení priorit budoucích vlád těchto zemí. Změna může následně ovlivnit směřování Evropy, protože tohle jsou státy, které ruku v ruce táhnou **EU**.

* Zmínil jste spojení Ruska a **NATO**, ale nedávná přestřelka mezi **generálním** tajemníkem Aliance Jenssem Stoltenbergem a ruským premiérem Dmitrijem Medveděvem tomu nenahrává. První prohlásil, že Rusko destabilizuje Evropu. Medveděv reagoval slovy o hrozbě nové studené **války**.

To, že Rusko destabilizovalo Evropu a narušilo svým zásahem na Ukrajině zažitě zvyklosti **mezinárodního** práva, je pravda, stejně jako významný nárůst incidentů ve **vzdušném prostoru**, jejichž aktéry jsou ruské **ozbrojené síly**. Nové studené **války** v pravém slova smyslu bych se ale neobával, dnes už proti sobě nestojí dva velké politickovojsenské bloky jako v minulosti, ale jen Rusko s ambicí regionální mocnosti a obrazně řečeno zbytek světa.

* Proč si to myslíte?

S výjimkou jaderného arzenálu vznikl výrazný nepoměr nejen v **ozbrojených silách**, ale především v ekonomickém a lidském potenciálu. Rusko výrazně nepostoupilo v restrukturalizaci národního hospodářství, trápí je pokles cen surovin, uvalené **mezinárodní** sankce a nelichotivá demografická i **zdravotnická** prognóza. A aby se odvrátila pozornost od těchto skutečných problémů, je třeba najít silného vůdce, pak společného nepřítele a proti němu spojit ruský národ – k tomu se již tradičně nejlépe hodí **NATO**. Rusku je třeba dát najevo, že jeho **jednání** na Ukrajině je neakceptovatelné a nebude zapomenuto, nicméně Evropa ho nesmí zatlačit do izolace, nechat odejít od jednacího stolu a hledat případné spojence v Číně či dalších autoritativních státech.

* Nedávno jste prohlásil, že Evropa včetně **Česka** se v době **teroristických útoků** dostane do pozice Izraele. Jak jste to myslel?

Moji odpověď je třeba chápat v souvislostech. My si představujeme Izrael jako válečnou zónu, ale ono to tak úplně není. Jde o perfektně fungující stát, který je ekonomicky úspěšný a výrazně technologicky orientovaný. Společnost funguje na velmi demokratických principech. Izrael má proti nám jen jednu zvláštnost, která ho odlišuje – je téměř ze všech stran obklopený nějakým nepřítelem. Jenže tamní lidé se v tom naučili žít. Maximálně zefektivnili chod státní organizace. Všichni mají zodpovědnost za životnost státu a podle toho se chovají.

* Jak se to projevuje?

Jsou ve střehu, jsou ochotni si pomáhat, mají za sebou přiměřenou brannou přípravu, kterou my s despektem nazýváme branná výchova a představujeme si pod ní pochody v masce s pytlíky na nohou. Jenže tam vše funguje jinak. Lidé vědí, jak se mají v určitých situacích chovat. Když je hlášený **raketový** poplach, ukázněně odcházejí do nejbližších krytů, aby minimalizovali ztráty na životech.

Důvěřují **armádě**, policii a služba v nich je podmínkou další úspěšné kariéry ve státním i soukromém sektoru. Navíc mají efektivní zpravodajské služby. Když se podíváte k nám, většina z toho, co jsem vyjmenoval, nefunguje.

* Zvládli by lidé u nás **teroristický útok**?

Ani si radši nechci představovat, jak by dopadlo, kdyby se v pražském metru či na velkém **koncertu** stalo to, co zažila Paříž. **Češi** na to nejsou zvyklí. Jde o nový fenomén a my na něj obyvatele vůbec nepřipravujeme. Jsem stoprocentně přesvědčen, že policie, **záchranné složky** i **armáda** by zasáhly spolehlivě a efektivně, ale reakce lidí? To by byl strategický šok. Většina ani neví, jak dávat první pomoc, jak se zachovat v případě, že unikne otravný plyn, nebo jak se chovat v davu při evakuaci postižené oblasti, případně jak si zvýšit šanci na přežití v pozici rukojmího. V tom je právě ta paralela s Izraelem, jak má fungovat stát v ohrožení, nepodceňovat přípravu obyvatelstva.

* Je pravděpodobné, že se **teroristé** na **Česko** zaměří?

Pravděpodobnost **útoků** existuje vždy. Katastrofické události však nemusí být spojeny jen s radikálními islamisty a terorem, jak si dnes většinově populace představuje. Může dojít k průmyslové havárii či spadnout letadlo na jadernou elektrárnu, tradiční hrozbou jsou **povodně**. A je potřeba být připravený. Ale bezprostřední ohrožení **teroristickým útokem** velkého rozsahu nám podle mě v blízké době nehrozí.

* Proč si to myslíte?

My si **teroristy** spojujeme s uprchlíky a jejich radikalizací, ale **Česko** bylo vždy velice dobré v tom, že dokázalo přistěhovalce asimilovat. Proto není správné si teď mezi uprchlíky vybírat podle vyznání. Když někdo utíká před **válkou**, je jedno, jestli jde o muslima, či křesťana. Právo na azyl by měli mít všichni. Jsem však zastáncem toho, že až na opodstatněné výjimky těm lidem není potřeba dávat azyl na neomezeně dlouhou dobu, pouze poskytnout časově omezenou ochranu v duchu **mezinárodního práva**, než se situace v jejich domovině uklidní. A mezitím učinit vše, aby byli na návrat připraveni. Až se tak stane, věřím, že i oni sami budou chtít odejít. Vezměte si třeba řeckou občanskou **válku**. Měli jsme tady velkou vlnu Řeků, kteří odešli ze své země před diktaturou, ale poté se spousta vrátila zpět. Je to jejich domov, kde mají všechny vazby.

* Je tedy jen otázka času, kdy bude Islámský stát poražen?

Rozhodně, ostatně už dnes jsou vidět výsledky **vojenských operací**. Jeho území se zmenšuje, zdroje jsou omezovány. Je to otázka roku, možná dvou. Je jasné, že Islámský stát zanikne jako entita, ale nezanikne problém jako takový. Bude to jako s al-Káidou – ta sice byla v **Afghánistánu** eliminována, ale najednou se objevila na jiných místech. I nositelé myšlenek Islámského státu jsou rozseti skoro všude, od jihovýchodní Asie až po Afriku i Evropu. Bude potřeba odstranit kořeny problému. Tím, že zlikvidujeme Islámský stát, řešíme následek, ne příčinu. odbor. jako ředitel kde už dříve působil College v Římě, **NATO Defence školy prestižní vojenské jako děkan** Od září **nastoupí bezpečnostní politikou**. plánováním a se obranným v **Brně**. Zabývá **Univerzitě obrany** studií na strategických a **vojenskoCentrum bezpečnostních který vede generál** v záloze, (52) je brigádní František Mičánek

Generál

FRANTIŠEK MIČÁNEK

Foto autor| Foto: Anna Vavříková, MAFRA

O autorovi| Jiří Ševčík, editor MF DNES